

**Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»**

Кафедра фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я

Борщенко В. В.

**Методичні рекомендації до проходження виробничих практик здобувачами
освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014
Середня освіта (Природничі науки)**

Одеса-2024

*Рекомендовано до друку вченою радою Університет Ушинського
(протокол № 15 від 30 травня 2024 р.)*

Рецензенти:

Ткаченко М. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Орлик Н. А. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Борщенко В. В.

Методичні рекомендації до проходження виробничих практик [для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 014 Середня освіта (Природничі науки)]. Одеса : Університет Ушинського, 2024. 29 с.

Методичні рекомендації до проходження виробничих практик мають на меті надати здобувачам вищої освіти практичну допомогу в організації практики й оформленні звітної документації. Методичні рекомендації включають перелік питань та документів, що повинен опанувати студент під час проходження виробничих практик; етапи та завдання проходження практики; порядок складання, оформлення і захисту звітної документації. Методичні рекомендації можуть бути використані здобувачами вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (Природничі науки), а також викладачами закладів вищої освіти

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ОСНОВНІ ВИДИ ПРАКТИК ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ПРИРОДНИЧІ НАУКИ).....	6
ВИРОБНИЧА (АСИСТЕНТСЬКА) ПРАКТИКА	9
ВИРОБНИЧА (У ЗЗСО) ПРАКТИКА	16
ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ..	25
ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ.....	27
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	28

ВСТУП

Практичне навчання магістрів, зорієнтоване на формування необхідних професійних умінь і навичок, становлення стійкої мотивації активної професійної діяльності. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI ст. передбачає в найближчі роки суттєві зміни в підходах до підготовки сучасного вчителя – освіченої людини, творчої особистості, професійно підготовленої до інноваційної діяльності, орієнтованої на останні досягнення педагогічної науки і практики. Сучасний вчитель природничих дисциплін у нових умовах організації навчально-виховного процесу покликаний експериментувати, здійснювати творчий пошук ефективних, нестандартних підходів до вирішення педагогічних проблем, уміти запроваджувати новітні технології навчання, оригінальні педагогічні ідеї, інноваційні методи, прийоми і форми організації пізнавальної діяльності. Мова йде про професійну культуру фахівця педагогічної сфери, його професіоналізм як цілісного суб'єкта, активного, творчого, такого, що вміло поєднує колективну діяльність та індивідуальну творчість. Значний потенціал у формуванні професійної культури майбутнього вчителя природничих дисциплін полягає в організації неперервної практичної підготовки магістрів на протязі всього його навчання у закладі вищої освіти. Практика дозволяє закріпити засвоєні знання, оволодіти навичками професійної діяльності, формувати ту своєрідність, яка вирізняє фахівця професіонала. Специфіка підготовки магістрів вимагає особливої ґрунтовної практичної підготовки.

Виробнича практика є важливою складовою освітнього процесу та

завершальним етапом професійної підготовки майбутніх учителів. Діяльність здобувачів освіти у період виробничої практики є аналогом професійної діяльності вчителя, що здійснюється в реальних умовах роботи закладів освіти. Здобувачі освіти мають можливість відчутти себе на майбутньому робочому місці вчителя, закріпити набуті теоретичні знання у вигляді практичних навичок, набуті певного досвіду роботи в педагогічному колективі та показати свій рівень теоретичної підготовки, застосовувати знання для організації і здійснення освітнього процесу школярів, вміння використовувати інноваційні та сучасні інформаційні технології навчання. Під час цієї практики здобувачі освіти оволодівають системою навчально-виховної діяльності вчителя-предметника і класного керівника. Виробнича практика характеризується вищим рівнем самостійності й відповідальності здобувачів освіти, збільшенням обсягу та поглиблення складності змісту, використанням сучасних педагогічних технологій і нових інформаційних засобів навчання тощо.

Одним із основних завдань освітньо-професійної програми «Середня освіта (Природничі науки)» є забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців з природничих дисциплін теоретичними і методичними знаннями основних професійно-педагогічних функцій педагога у навчально-виховному процесі, поглиблення знань студентів з актуальних питань природничих наук.

Наскрізна програма практики здобувачів за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Природничі науки)» (освітній рівень – «другий (магістерський)») є основним навчально-методичним документом, що визначає усі аспекти проведення практики, забезпечує єдиний комплексний підхід до організації практики, його системність, неперервність і послідовність підготовки здобувачів.

ОСНОВНІ ВИДИ ПРАКТИК

за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Природничі науки)

Шифр за ОПП	Вид практики	Кількість кредитів(годин)	Семестр	Тривалість у тижнях
ОК 15	Виробнича (асистентська)	3 (90)	2	2 тижні
ОК 16	Виробнича (у ЗЗСО)	5 (150)	2	4 тижні

Під час реалізації виробничих практик за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Природничі науки)» формуються такі ПРН:

ПРН 02. Формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії засобами активної та пасивної комунікації.

ПРН 03. Визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог державного стандарту освіти, типових освітніх програм, попередніх результатів навчання учнів, їх освітніх потреб. Формувати уявлення про освітню галузь / навчальний предмет інтегрованого курсу на основі сучасних наукових досягнень, застосовувати сучасні методики і технології моделювання змісту навчання інтегрованого курсу.

ПРН 04. Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованого курсу) під час підготовки та проведення навчальних занять. Формувати розуміння природних зв'язків різних процесів, уміння вирішувати практичні завдання, що вимагають синтезу знань з різних освітніх галузей; розвивати системне мислення.

ПРН 05. Добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів; застосовувати інноваційні технології навчання освітньої

галузі / предметів (інтегрованих курсів); упроваджувати технології та методики особистісно зорієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів.

ПРН 06. Формувати в учнів уміння аналізувати, обґрунтовувати, доводити власну думку, ставити запитання, висувати власні припущення, розрізняти факти і здогади, узагальнювати інформацію; застосовувати технології розвитку в учнів критичного мислення для розуміння себе, своїх цінностей та потреб, здатності до осмислення власних рішень та їх наслідків, навичок рефлексії; розвивати в учнів здатність протистояти інформаційному тиску, усвідомлювати маніпуляції.

ПРН 13. Дотримуватись принципів академічної доброчесності у власній діяльності та демонструвати вміння формувати її в учнів.

ПРН 14. Уміти організовувати навчання в закладах освіти, використовувати лабораторне приладдя для проведення експерименту та спостережень, володіти основами безпеки життєдіяльності, безпечного використання обладнання кабінетів та лабораторій.

Унаслідок досягнення результатів практичної підготовки здобувачі вищої освіти в контексті змісту різних видів практики мають опанувати такі компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2. Здатність до абстрактного і критичного мислення, аналізу й синтезу та генерування нових ідей.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді.

Спеціальні компетентності:

СК 2. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання, а також здійснювати інтегроване навчання учнів.

СК 3. Здатність добирати і використовувати сучасні ефективні методики і

технології навчання, виховання, розвивати у учнів критичне мислення.

СК 4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

СК 5. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

СК 6. Здатність опановувати і використовувати нові знання і навички з фізики, хімії, біології, природничих наук та методики їх навчання, інтегрувати їх з вже наявними для розв'язання складних задач і проблем у нових деталізованих предметних областях природничих наук й дотичних до них міждисциплінарних областях; уміння знаходити, збирати й узагальнювати фактичний матеріал, формулювати обґрунтовані висновки.

СК 11. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

СК 12. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

СК 13. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

СК 14. Здатність керувати дослідницькою діяльністю учнів під час аудиторної та позааудиторної роботи, організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності і охорони праці в межах функціональних обов'язків.

ВИРОБНИЧА (АСИСТЕНТСЬКА) ПРАКТИКА

за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Природничі науки)

Метою виробничої (асистентської) практики є формування у магістрів професійних умінь і навичок, необхідних для проведення різних типів занять зі студентами закладів вищої освіти. Забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців з природничих дисциплін теоретичними і методичними знаннями основних професійно-педагогічних функцій педагога у навчально-виховному процесі, розвиток зацікавленості до роботи викладача закладу вищої освіти, поглиблення знань студентів з актуальних питань природничих наук.

Очікувані програмні результати навчання.

ПРН 02. Формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії засобами активної та пасивної комунікації.

ПРН 05. Добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів; застосовувати інноваційні технології навчання освітньої галузі / предметів (інтегрованих курсів); упроваджувати технології та методики особистісно зорієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів.

ПРН 10. Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розроблення та реалізації соціально-значущих проєктів в умовах суперечливих вимог.

ПРН 14. Уміти організовувати навчання в закладах освіти, використовувати лабораторне приладдя для проведення експерименту та спостережень, володіти основами безпеки життєдіяльності, безпечного використання обладнання кабінетів та лабораторій.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2. Здатність до абстрактного і критичного мислення, аналізу й синтезу та генерування нових ідей.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді.

Спеціальні компетентності:

СК 3. Здатність добирати і використовувати сучасні ефективні методики і технології навчання, виховання, розвивати у учнів критичне мислення.

СК 5. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

СК 11. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

Організація проведення практики

Відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями вищої освіти в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (зі змінами) 2023 р., навчального плану і графіка освітнього процесу у навчально-науковому інституті природничо-математичних наук, інформатики та менеджменту передбачається асистентська практика, яка має формувати у магістрів професійних умінь і навичок, необхідних для проведення різних типів занять зі студентами закладів вищої освіти.

Під час практики перевіряється рівень навчально-методичної підготовки студентів, їх знань, умінь і навичок щодо проведення занять у закладі вищої освіти, вдосконалення освітнього та виховного процесів.

Необхідне суворе виконання студентами-практикантами прийнятих на базі практики правил охорони праці та безпеки життєдіяльності з обов'язковим

проходженням ними інструктажів (вступного і на кожному конкретному місці праці).

Загальне керівництво практикою здійснює директор інституту. Методичне керівництво здійснює керівник практики від інституту та методист.

Функціональні обов'язки керівника від інституту: здійснення методичного керівництва роботою методистів від кафедри, методистів на об'єктах практики та студентів-практикантів; проведення настановної та заключної конференції, методичних нарад з іншими методистами з теоретико-методичних питань практики; здійснення методичного керівництва та контролю за проведенням практики методистами, викладачами своєї кафедри, методистами на місцях практики та студентами-практикантами (аналізує ведення документів планування та обліку, проведення студентами занять, патріотично-виховних заходів та ін.). Проведення захисту практики. Складання та розгляд на засіданні кафедри звіту про практику. Звіт здається керівнику практики від університету.

Функціональні обов'язки керівника з фаху: організовує та контролює роботу студентів з усіх розділів програми практики. Надає студентам допомогу в складанні документів планування, обліку та звітності. Проводить обговорення занять з природничих дисциплін, виховних заходів, проведених кожним студентом та оцінює їх проведення. Забезпечує підготовку студентів до захисту виробничої практики. Знайомить студентів з документами планування, звітності та іншими навчально-методичними матеріалами. Контролює явку студентів-практикантів для проведення занять згідно розкладу. Надає методичну допомогу студентам під час проведення занять. Надає допомогу студентам у виконанні розділів програми практики згідно з їх індивідуальними планами. Бере участь у захисті практики студентами.

Протягом практики студент повинен: виконувати внутрішній розпорядок закладу вищої освіти, керівника практики, викладачів і методистів (у випадку

порушення дисципліни чи вимог керівників студент може бути звільнений від практики і направлений у розпорядження дирекції інституту); виконувати всі види роботи, передбачені програмою практики; проявляти ініціативу і творчість під час проведення навчально-виховної роботи; щоденно працювати в закладі вищої освіти не менше 4-х годин; своєчасно подавати на перевірку документацію згідно з графіком, який склав методист; регулярно вести педагогічну документацію; подавати конспекти проведення занять методисту за день до проведення відповідного заняття; здати звітну документацію в останній день практики.

Тематика завдань з виробничої (асистентської) практики:

1. Провести аналіз організації освітнього процесу кафедри. Вивчення навчальних планів, розкладу занять, програм навчальних дисциплін та ін.
2. Зробити аналіз відвідування аудиторних занять викладачів кафедри (не менше 2-х на тиждень).
3. Зробити аналіз відвідування аудиторних занять студентів-практикантів (не менше 2-х на термін практики).
4. Провести аудиторних занять (1го на тиждень, з підготовкою плану-конспекту заняття).
5. Підготувати та провести залікового заняття № 1
6. Підготувати та провести залікового заняття № 2
7. Підготувати (розробка положення чи сценарію) та провести виховний, позааудиторний захід (групою практикантів).
8. Ведення щоденника практики
9. Підготувати звітні матеріали практики

**Розподіл балів за видами діяльності здобувачів під час виробничої
(асистентської) практики**

№	Види завдань	Кількість балів	Оцінює		Середній бал
			Керівник від бази практики	Керівник практики з фаху	
I. Робота студента-практиканта, як асистента викладача		максимальна кількість - 32			
		з них:			
1.1	Аналіз організації освітнього процесу кафедри	0-12			
1.2	Аналіз відвідування аудиторних занять викладачів кафедри	0-10			
1.3	Аналіз відвідування аудиторних занять студентів-практикантів	0-10			
II. Виховна робота асистента-викладача		максимальна кількість - 10			
		з них:			
2.1	Аналіз відвідування позааудиторних заходів студентів практикантів	0-10			
III. Залікові заняття (2 заняття)		максимальна кількість - 38			
		з них:			
3.1	Проведення аудиторних занять (не менше 2-х на тиждень, з підготовкою плану-конспекту заняття).	0-10			
3.2	План-конспект залікового заняття №1	0-14			
3.3	План-конспект залікового заняття	0-14			

	№2				
IV. Щоденник практиканта (рівень відповідності звітної документації вимогам програми, захист результатів практики)		максимальна кількість - 20			
		з них:			
5.1	Підготовка та оформлення звітних матеріалів практики.	0-10			
5.2	Захист результатів практики	0-10			
	ВСЬОГО	100			

Вимоги до звітної документації

Звіт про проходження практики оформлюється за загальними вимогами щодо наукових звітів.

Звіт складається за таким орієнтованим планом:

- титульна сторінка;
- зміст;
- вступ (мета і завдання практики);
- розкриття змісту практичної діяльності відповідно до розділів програми практики;
- відомості про виконання магістрантом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання;
- висновки про результати практики з пропозиціями щодо поліпшення роботи з кадрами;
- список використаної літератури (за потреби);
- додатки (організаційні, господарські, ділові, фінансові документи).

Звіт повинен бути конкретним, стислим обов'язково містити графічний матеріал (схеми, малюнки, діаграми, графіки тощо), тобто унаочнювати конкретні результати виконаного дослідження.

Звіт з практики має містити відомості про виконання здобувачем усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, що пов'язане з науково-дослідною роботою здобувача, якщо воно мало місце. Обов'язково є наявність висновків та пропозицій, яких вимагає зміст завдань.

Звіт повинен складатися з розділів, окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності і конкретизовані. Таблиці, ілюстративний матеріал, додатки повинні бути змістовними і оформлені відповідно до стандартів виконання письмових робіт у вищій школі.

Звіт друкується на ПК на одному боці аркуша білого паперу формату А4 через півтора міжрядкових інтервали шрифт - Times New Roman, розмір - 14. Текст необхідно друкувати залишаючи поля таких розмірів: ліве - не менше 2,5 мм, праве - не менше 11 мм, верхнє і нижнє – не менше 15 мм. Текст звіту поділяють на розділи, підрозділи і пункти відповідно до структури програми практики. Складений здобувачем звіт має наскрізну нумерацію сторінок.

На підсумковій конференції студенти звітують про проходження практики і представляють наступні документи:

1. Аналіз організації освітнього процесу кафедри. Вивчення навчальних планів, розкладу занять, програм навчальних дисциплін та ін.
2. Аналіз відвідування аудиторних занять викладачів кафедри.
3. Аналіз відвідування аудиторних занять студентів-практикантів.
4. Плани-конспекти залікових занять 1, 2.
5. Аналіз відвідування позааудиторних заходів студентів практикантів.
6. Щоденник з практики.

ВИРОБНИЧА (У ЗЗСО) ПРАКТИКА

за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Природничі науки)

Основною метою виробничої (у ЗЗСО) практики є забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців з природничих наук теоретичними і методичними знаннями основних професійно-педагогічних функцій педагога в навчально-виховному процесі; формування практичних вмінь до шкільної роботи дипломованого фахівця.

Виробнича (у ЗЗСО) практика спрямована на оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами і формами організації освітнього процесу в старшій школі, вироблення в них фахових вмінь і навичок для прийняття самостійних рішень в умовах майбутньої професійної діяльності, формування потреби систематично поповнювати свої знання та творчо використовувати їх у різних навчальних ситуаціях.

Завдання виробничої практики:

- формування умінь професійного й педагогічного спілкування з учнями;
- формування індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті та самовдосконаленні;
- ознайомлення із особливостями освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти;
- вивчення навчально-методичної документації закладу загальної середньої освіти;
- поглиблення і розширення теоретичних знань із фахових і психолого-педагогічних дисциплін, набутих студентами; застосування їх у розв'язанні конкретних педагогічних завдань під час практики;
- формування у студентів фахових компетентностей, психолого-педагогічних та методичних умінь;

- формування умінь і навичок виконання професійних функцій вчителя: конструктивної, мобілізуючої, організаторської, комунікативної та інформативної;
- вироблення умінь застосування сучасних технологій і методик навчання на уроках;
- навчити студентів виконувати функції класного керівника, працювати з колективами учнів, батьками, проводити виховні заходи, індивідуальну виховну роботу з учнями, реалізовувати творчий, дослідницький підхід до педагогічної діяльності;
- формування вмінь організації та проведення виховних заходів у закладах загальної середньої освіти;
- виховання індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті;
- розвивати й закріплювати у студентів повагу до педагогічної професії, виховувати національні, патріотичні, моральні, естетичні якості, стимулювати прагнення до вивчення спеціальних і педагогічних дисциплін та вдосконалення власних педагогічних здібностей.

Об'єктами (базами) виробничої практики виступають заклади загальної середньої освіти I-III ступеня різних типів (державні і приватні), ліцеї, гімназії, що мають ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері загальної середньої освіти і які мають необхідну навчально-матеріальну і методичну базу та кваліфіковані педагогічні кадри.

Очікувані програмні результати навчання

ПРН 02. Формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії засобами активної та пасивної комунікації.

ПРН 03. Визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з

урахуванням вимог державного стандарту освіти, типових освітніх програм, попередніх результатів навчання учнів, їх освітніх потреб. Формувати уявлення про освітню галузь / навчальний предмет інтегрованого курсу на основі сучасних наукових досягнень, застосовувати сучасні методики і технології моделювання змісту навчання інтегрованого курсу.

ПРН 04. Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованого курсу) під час підготовки та проведення навчальних занять. Формувати розуміння природних зв'язків різних процесів, уміння вирішувати практичні завдання, що вимагають синтезу знань з різних освітніх галузей; розвивати системне мислення.

ПРН 05. Добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів; застосовувати інноваційні технології навчання освітньої галузі / предметів (інтегрованих курсів); упроваджувати технології та методики особистісно зорієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів.

ПРН 06. Формувати в учнів уміння аналізувати, обґрунтовувати, доводити власну думку, ставити запитання, висувати власні припущення, розрізняти факти і здогади, узагальнювати інформацію; застосовувати технології розвитку в учнів критичного мислення для розуміння себе, своїх цінностей та потреб, здатності до осмислення власних рішень та їх наслідків, навичок рефлексії; розвивати в учнів здатність протистояти інформаційному тиску, усвідомлювати маніпуляції.

ПРН 14. Уміти організовувати навчання в закладах освіти, використовувати лабораторне приладдя для проведення експерименту та спостережень, володіти основами безпеки життєдіяльності, безпечного використання обладнання кабінетів та лабораторій.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2. Здатність до абстрактного і критичного мислення, аналізу й синтезу та генерування нових ідей.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді.

Спеціальні компетентності:

СК 2. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання, а також здійснювати інтегроване навчання учнів.

СК 3. Здатність добирати і використовувати сучасні ефективні методики і технології навчання, виховання, розвивати у учнів критичне мислення.

СК 5. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

СК 11. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

СК 12. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

СК 14. Здатність керувати дослідницькою діяльністю учнів під час аудиторної та позааудиторної роботи, організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності і охорони праці в межах функціональних обов'язків.

Організація проведення практики.

Відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями вищої освіти в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (зі змінами) 2023 р., навчального плану і графіка освітнього процесу у навчально-науковому інституті природничо-математичних наук, інформатики та менеджменту передбачається виробнича (у

ЗЗСО) практика, яка має забезпечити послідовне системне формування професійно значущих умінь і навичок майбутніх учителів природничих дисциплін, готовності їх до самостійної роботи в ЗЗСО.

Під час практики перевіряється рівень навчально-методичної підготовки студентів, їх знань, умінь і навичок щодо проведення занять у закладах загальної середньої освіти, вдосконалення освітнього та виховного процесів.

Необхідне суворе виконання студентами-практикантами прийнятих на базі практики правил охорони праці та безпеки життєдіяльності з обов'язковим проходженням ними інструктажів (вступного і на кожному конкретному місці праці).

Загальне керівництво практикою здійснює директор інституту. Методичне керівництво здійснює керівник практики від інституту та методист.

Функціональні обов'язки керівника від інституту: здійснення методичного керівництва роботою методистів від кафедри, методистів на об'єктах практики та студентів-практикантів; проведення настановної та заключної конференції, методичних нарад з іншими методистами з теоретико-методичних питань практики; здійснення методичного керівництва та контролю за проведенням практики методистами, викладачами своєї кафедри, методистами на місцях практики та студентами-практикантами (аналізує ведення документів планування та обліку, проведення студентами занять, спортивно-масових заходів та ін.). Проведення захисту практики. Складання та розгляд на засіданні кафедри звіту про практику. Звіт здається керівнику практики від університету.

Функціональні обов'язки керівника з фаху: організовує та контролює роботу студентів з усіх розділів програми практики. Надає студентам допомогу в складанні документів планування, обліку та звітності. Проводить обговорення уроків з природничих дисциплін, виховних заходів, проведених кожним студентом та оцінює їх проведення. Забезпечує підготовку студентів до захисту

виробничої практики. Знайомить студентів з документами планування, звітності та іншими навчально-методичними матеріалами. Контролює явку студентів-практикантів для проведення занять згідно розкладу. Надає методичну допомогу студентам під час проведення занять. Надає допомогу студентам у виконанні розділів програми практики згідно з їх індивідуальними планами. Бере участь у захисті практики студентами.

Протягом практики студент повинен: виконувати внутрішній розпорядок закладу загальної середньої освіти, вказівки директора, керівника практики, вчителів і методистів (у випадку порушення дисципліни чи вимог керівників студент може бути звільнений від практики і направлений у розпорядження дирекції інституту); виконувати всі види роботи, передбачені програмою практики; проявляти ініціативу і творчість під час проведення навчально-виховної роботи; щоденно працювати в закладі загальної середньої освіти не менше 4-х годин; своєчасно подавати на перевірку документацію згідно з графіком, який склав методист; регулярно вести педагогічну документацію; подавати конспекти проведення занять вчителю або методисту за день до проведення відповідного уроку; здати звітну документацію в останній день практики.

Під час виробничої (у ЗЗСО) практики здобувачі вищої освіти виконують наступні завдання:

1. Проаналізувати структури і змісту організації навчально-виховного процесу ЗЗСО.
2. Зробити аналіз робочих програм з «Біології», «Фізики», «Хімії» та інтегрованого курсу «Природничі науки» у ЗЗСО.
3. Розробити план-конспект і провести заліковий урок № 1(Біологія,

- Природничі науки).
4. Розробити план-конспект і провести заліковий урок № 2 (Фізика).
  5. Розробити план-конспект і провести заліковий урок № 3(Хімія).
  6. Розробити сценарій і провести виховний захід з учнями ЗЗСО.
  7. Проведення індивідуальних та участь у групових дослідженнях за програмою практики.
  8. Підготувати щоденник практики.
  9. Підготувати звіт щодо проходження виробничої (у ЗЗСО) практики.

**Розподіл балів за видами діяльності здобувачів під час виробничої
(у ЗЗСО) практики**

№	Види завдань	Кількість балів	Оцінює		Середній бал
			Керівник від бази	Керівник практики з фаху	
I. Робота студента-практиканта, як вчителя закладу середньої освіти		максимальна кількість - 16			
		з них:			
1.1	Аналіз структури і змісту навчально-виховного процесу ЗЗСО.	0-8			
1.2	Аналіз робочих програм з природничих дисциплін	0-8			
II. Виховна робота асистента- вчителя		максимальна кількість - 12			
		з них:			
2.1	Розробка виховного заходу з	0-12			

	учнями ЗЗСО.				
III. Залікові уроки (3 уроки)		максимальна кількість - 54			
		з них:			
3.1	Розробка залікового уроку №1	0-18			
3.2	Розробка залікового уроку №2	0-18			
3.3	Розробка залікового уроку №3	0-18			
IV. Щоденник практиканта (рівень відповідності звітної документації вимогам програми, захист результатів практики)		максимальна кількість - 18			
		з них:			
4.1	Підготовка та оформлення звітних матеріалів практики.	0-8			
4.2	Захист результатів практики	0-10			
ВСЬОГО		100			

Вимоги до звітної документації

Звіт про проходження практики оформлюється за загальними вимогами щодо наукових звітів.

Звіт складається за таким орієнтованим планом:

- титульна сторінка;
- зміст;
- вступ (мета і завдання практики);
- розкриття змісту практичної діяльності відповідно до розділів програми практики;
- відомості про виконання магістрантом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання;
- висновки про результати практики з пропозиціями щодо поліпшення

роботи з кадрами;

- список використаної літератури (за потреби);
- додатки (організаційні, господарські, ділові, фінансові документи).

Звіт з практики має містити відомості про виконання здобувачем усіх розділів програми практики.

Звіт повинен складатися з розділів, окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності і конкретизовані. Таблиці, ілюстративний матеріал, додатки повинні бути змістовними і оформлені відповідно до стандартів виконання письмових робіт у вищій школі.

Звіт друкується на ПК на одному боці аркуша білого паперу формату А4 через півтора міжрядкових інтервали шрифт - Times New Roman, розмір - 14. Текст необхідно друкувати залишаючи поля таких розмірів: ліве - не менше 2,5 мм, праве - не менше 11 мм, верхнє і нижнє – не менше 15 мм. Текст звіту поділяють на розділи, підрозділи і пункти відповідно до структури програми практики. Складений здобувачем звіт має наскрізну нумерацію сторінок.

На підсумковій конференції студенти звітують про проходження практики і представляють наступні документи:

1. Аналіз структури і змісту навчально-виховного процесу, навчально-методичної документації ЗЗСО.
2. Плани конспекти залікових уроків 1, 2, 3
3. Сценарій виховного заходу з учнями ЗЗСО
4. Щоденник практики

Загальні критерії оцінювання практики здобувачів

Зміст критеріїв оцінювання	Шкала ECTS	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
<p>Здобувач освіти цілком виконав програму практики, виявив при цьому високий рівень опанування програмного матеріалу, самостійність, уміння робити висновки та узагальнення. Засвідчив належну фахову та методичну підготовку, показав високу загальну, професійну й мовну культуру, здатність до самоаналізу власної діяльності. Вчасно надав належно оформлену документацію.</p>	90-100	A	Відмінно
<p>Здобувач освіти цілком виконав програму практики, виявив при цьому достатній рівень компетентності. Здобувач освіти вільно володіє навчальним матеріалом, уміло використовує професійну та наукову термінологію. Документацію оформлено якісно та надано вчасно, однак у процесі роботи були незначні фактичні або методичні недоліки.</p>	82-89	B	Добре
<p>Здобувач освіти цілком виконав програму практики. Здобувач освіти вільно володіє навчальним матеріалом, уміло використовує професійну та наукову термінологію, однак в роботі допущено незначні помилки. Документацію оформлено якісно та надано вчасно, однак у процесі роботи допущено незначні фактичні або методичні помилки.</p>	74-81	C	

Здобувач освіти частково виконав програму практики: відтворив значну частину вивченого матеріалу, виявив базові знання, однак не виказував самостійності під час проходження практики. Документацію надано невчасно або її оформлення не відповідає вимогам.	64-73	D	Задовільно
Здобувач освіти частково виконав програму практики: допустив помилки під час проведення, виконання завдань, простежується безвідповідальне ставлення студента до практики. Документацію надано повністю, однак її оформлення не якісне або не повне.	60-63	E	
Здобувач освіти не виконав більшості завдань практики. Отримав негативний відгук про роботу під час практики. Виконав лише окремі види робіт. У такому разі здобувач освіти може повторно пройти практику для доопрацювання невиконаних завдань та її захистити.	35-59	FX	Незадовільно
Здобувач освіти абсолютно не виконав програму практики або не з'явився на практику. Є потреба повторного проходження педагогічної практики.	1-34	F	

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

До захисту допускаються здобувачі, які повністю виконали програму практики, представили звітну документацію відповідно до встановленої форми та одержали позитивну характеристику керівника від бази практики. Захист підсумків виробничих практик магістрів здійснюється під час проведення підсумкової конференції (впродовж 10 днів після закінчення терміну практики) у призначений керівником практики термін, у присутності комісії, що призначена завідувачем кафедри.

Захист звітної документації з практики здійснюється усно. Під час захисту практики, крім офіційної звітної документації, магістри розповідають про свій досвід, який вони набули у процесі проходження практики, особисті міркування та побажання.

Підсумкова оцінка за проходження виробничої практики виставляється з урахуванням відгуків і запропонованих оцінок керівників від бази практики, оцінок керівників з фаху та якості оформлення звітної документації.

За умови успішного захисту виробничих практик ставиться оцінка, яка вноситься в заліково-екзаменаційну відомість та залікову книжку здобувача керівником практики. Оцінка за практику виставляється за результатами виконання програми практик. Оцінка з практики враховується нарівні з іншими оцінками, які характеризують успішність здобувача. Під час визначення рівня академічної успішності при отриманні диплому разом з іншими оцінками здобувача враховуються оцінки за практику.

Студенти, які не з'явилися на залік без поважних причин, вважаються такими, що одержали оцінку «незадовільно».

Студентам, які одержали з практики оцінку «незадовільно», може призначатися повторне проходження практики або у термін, визначений деканатом навчально-наукового інституту природничо-математичних наук, інформатики та менеджменту.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Зайченко І. В., Теслюк В. М., Каленський А. Н. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред. проф. І. В. Зайченка. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 484 с.
2. Календарно-тематичне планування. Інтегрований курс «Природничі науки». 10–11 класи /Н. Міщук, Г. Жирська, О. Федчишин. Тернопіль: Підручники і посібники, 2019. 64 с.
3. Компетентнісно орієнтовані завдання. Біологія: 6-11 класи / С. Колядко, О. Морозюк, О. Кузьмич та ін. Тернопіль: Підручники і посібники, 2019. 80 с.
4. Мельничук І. М. Основи педагогіки та психології вищої школи : Навчальний посібник. Тернопіль : Вектор, 2018. 336 с.
5. Методика навчання природознавства в старшій школі: методичний посібник / [К.Ж. Гуз, О.С. Гринюк, В.Р. Ільченко та ін.]. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 192 с.
6. Навчання хімії у старшій школі на академічному рівні: монографія / Величко Л.П., Вороненко Т.І., Лашевська Г. А., Титаренко Н. В. Київ: Педагогічна думка, 2019. 216 с.
7. Теоретичні та методичні засади інтеграції природничо - наукової освіти основної школи.: посібник/ Ільченко В.Р., Гуз К.Ж, Ільченко О.Г., та ін. Київ : Видавничий дім «Сам», 2018. 320 с

Допоміжна література

1. Природничі науки (інтегрований курс). Програма для 10-11-х класів ЗНЗ. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58917>.
2. Природничі науки (інтегрований курс). Програма для 10-11-х класів ЗНЗ. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58920/>

3. Природничі науки (інтегрований курс). Програма для 10-11-х класів ЗНЗ.
URL: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58918/>
4. Природничі науки (інтегрований курс). Програма для 10-11-х класів ЗНЗ.
URL: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58919/>
5. PISA: природничо-наукова грамотність / уклад. Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В. М. Терещенко, С. А. Новікова; перекл. К. Є. Шумова. – К. : УЦОЯО, 2018. – 119 с.
6. Web-сайт «Osvita.ua» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/biology/36366/
7. Web-сайт «Сучасний урок» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://journal.osnova.com.ua/download/11-386-35570.pdf>.
8. Web-сайт «Інновації в сучасній освіті» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://timso.koippo.kr.ua/hmura10/suchasni-metody-navchannya-u-protsesi-vykladannya-biologiji/>

Інформаційні ресурси

1. <https://pdpu.edu.ua/kaf-fiz-vih/kafedra-teoriji-i-metodiki-fizichnoji-kulturi-tasportivnikh-distsiplin.html>.
2. <https://mon.gov.ua/ua>
3. <http://www.nbu.gov.ua/>
4. <http://testportal.gov.ua/>
5. <https://www.president.gov.ua/>
6. <http://zakon1.rada.gov.ua>
7. <http://www.metodichka.org>

